

הלכות שבת סימן שג

ביאורים ומוספים

זה נחשב תיקון, כיון שאין התיקון בגוף הבשר, אלא שמדיחו משום דם בעין שעליו.

[משנ"ב ס"ק לח]

כשיחיד להם מקום מבעוד יום שאינו מקצה⁽³⁸⁾ וכו', דאי לא הכי יש בזה משום חשש לישה לכמה פוסקים⁽³⁹⁾ וכו', אצל לא להצחירו⁽⁴⁰⁾.
(38) וכמו שיבאר השו"ע לעיל (סי' שח ס"ח), שאם מכין עפר מבעוד יום ומייחד לו מקום, מותר לעשות בו את צרכיו בשבת, כגון לכסות בו צואה או רוק וכדו', אבל אם לא ייחד לו מקום, הריהו בטל אגב עפר הבית, ואסור לטלטלו.

(39) ולנקות כלים באבקת חול [אבקת רם], דעת הגרי"ש אלישיב (שלמי יהודה פ"ט הע' יא) שמותר, כיון שהכל נהפך למים אין בזה איסור לישה, וכן כתב החזו"א (א"ח סי' נח ס"ק ט), שכל שהמים מרובים והתערובת נראית כמים עכורים, אינו בכלל לישה. ואף איסור נולד, דעת הגרי"ש אלישיב (שם) שאין בעירוב האבקה במים, משום שהיא נימוחה בתוך מים מרובים.

(40) ובטעם הדבר כתב החי אדם (ח"ב כלל מד סכ"א), שכל ניקוי שהוא כתוספת וגם בלעדי הכלי נקי, הרי זו טירחה יתירה. והתהלה לדוד (ס"ק יז) כתב שיש בזה משום תיקון כלי.

ולגב כל זכוכית יפה יפה, דעת הגר"ש איערבך (שש"כ פ"ב הע' טט) שמותר, ואף אם משפשו במגבת עד שמבריק מחמת עצמו, משום שהאיסור הוא דוקא בשיבולת שחל, שהוא כעין תכשיר המיוחד לכך.

[משנ"ב ס"ק לט]

לשאר פלים אפילו בגרמקין נמי שרי⁽⁴¹⁾.

(41) ולנקות כלים בשבת בצמר פלדה, כתב הגר"ש איערבך (שש"כ פ"ב הע' לג) שאסור, כיון שהוא ממחך מעט מהכלי בעת שפשו, וגם יתכן שצמר פלדה מצהיר את הכלים, וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ד תשובה ב) שאסור, משום שהוא ממחך את הכלים. [והוסיף, שאף שהשו"ע אוסר שפשוף דוקא בכלי כסף מפני שהם רכים, היינו במשפשוף בגרמקין, אבל צמר פלדה הוא יותר חזק מגרמקין, וממחך את כל הכלים]. דעת הגרי"ש אלישיב (שלמי יהודה פ"ט הע' ז) שאם משפשוף בקלות ולא בחזקה, מותר לנקותם בצמר פלדה.

ולרוחץ כלים בשבת על ידי חוטי ברזל העשויים כספוג [נגס], כתב הקצות השלחן (סי' קמו ברה"ש ס"ק לג) שנהגו להימנע מזה משום עובדין דחול, וצידד שאף יש בזה משום סחיטה מדרבנן, דומה הדבר לסחיטת שערות האסורה מדרבנן. מאידך, דעת הגר"ש איערבך (שש"כ פ"ב הע' מו) לענין מברשת מחומר סינטי לניקוי בקבוקים, שאין חשש סחיטה בחומר שאינו בולע ושאינו נפחו משתנה מחמת המים הנכנסים, וגם החללים שבו ניכרים לעין.

[משנ"ב ס"ק מ]

מפני שהוא מקחקך⁽⁴²⁾. וְעַל-כֵּן אָסוּר לְהַשְׁחִיז הַסֵּכֶן בְּשֶׁבֶת אֶף שֶׁלֹא בְּרִשְׁתּוֹ רַק בְּעֵץ וּבְדוֹמָה⁽⁴³⁾, דְּדוֹמָה לְמִקְחָק⁽⁴⁴⁾.

(42) ולענין ניקוי כלי נשק, כתב הגר"ש איערבך (שולחן שלמה סי' שכו ס"ק יב) שאם נדרש לכך רק ניקוי רגיל, מותר לנקותו לצורך היום, כמו שטיפת כלים, אבל אם דבוק שם פיה וצריך לשפשוף בנייר זכוכית, יש לאסור משום ממחך, והוסיף, שיש לאסור זאת משום טוחן, כמו שאסר השו"ע לעיל (סי' שב ס"ז) לגרור טיט יבש מהבגד.

(43) ולענין השחזות הסכין ביום טוב, ראה בשו"ע לקמן (סי' תקט המשך בעמוד הבא

[משנ"ב ס"ק לז]

דְּהַפְרוּרִים בְּטָלִים לְגַבֵּי הַכּוֹס⁽³³⁾ וכו', משום דְּמִקְרִי מִתְקַן⁽³⁴⁾ וכו', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּסִימָן תְּקוּ סְעִיף ב⁽³⁵⁾ וכו', הָכָא נִרְאֶה כְּמִתְקַן בְּעוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה בְּיָדָיו⁽³⁶⁾ וכו', אֵין לַעֲשׂוֹת זֶה בְּשֶׁבֶת, דְּהֵי מִתְקַן⁽³⁷⁾.

(33) והקשה החזו"א (א"ח סי' מח ס"ק ט) שהרי איסורי הנאה חמורים הם, ואינם בטלים לגבי הכוס [וכן הקשה השע"י לקמן (סי' שכה ס"ק א), עיי"ש מה שתיירן]. וכתב החזו"א (שם), שעל כל פנים מותר לטלטל את הכוס עם שייריה, משום שהם כגוף של רעי [והוסיף (שם), שמי"מ מותר להזמין נכרי שיאכל עמו בשבת (כמבאר בשו"ע לקמן (שם ס"א)), ואין הדבר נחשב עשיית גוף של רעי לכתחילה].

ומה שמשמע מדברי המשנ"ב כאן שבלא הטעם שהפירורים בטלים לכוס, נעשית הכוס בסיס לפירורים באמצע השבת. אע"פ שכתב במשנ"ב לעיל (סי' רסו ס"ק כו) שאין דבר נעשה בסיס באמצע השבת, כבר ביאר החזו"א (א"ח סי' מח ס"ק ח) שדוקא לענין נייער אומרים כן, ומשום כך מותר לנער, אבל לטלטל את הבסיס אסור אף לצורך מקומו. וכן מבואר ממה שכתב המשנ"ב לעיל (סי' שי ס"ק לז), שדבר שנעשה בסיס באמצע השבת, אם לא מניח עליו דבר היתר אסור לטלטלו, אבל לנער מותר.

(34) ואם התערב איסור לח בהיתר לח ואין בהיתר שישים, או שהתערב יבש ביבש ואין רוב היתר, ואחר כך התווסף עד שישים או עד רובו, כתב בביה"ל לקמן (סי' תצח ס"ט ד"ה יכול) בשם ה"ט, שאסור לחכם להורות בזה היתר ביו"ט, אמנם הביא (שם) שדעת הרבה אחרות שמותר להורות בזה ביו"ט.

ולגבי הוספת מעט מים לכוס יין שנפגמה כדי לתקן את פגמתה, מבואר בשו"ע לעיל (סי' רעא סעיף טז-יז) ובמשנ"ב שם (ס"ק נו ו-פא) שמותר הדבר [וראה בישועות יעקב (סי' קפב ס"ק א) שאסר משום שמיחיו כמתקן. אכן דעת הגר"ש איערבך (שש"כ פמ"ז הע' עה), שדברי הישועות יעקב הם רק לדעת הסוברים שהוספת מעט יין אינה מועילה לתקן את היין הפגום, ולכן אסר לבטל ברוב את היין הפגום, מה שאין כן לפי מה שאנו נוקטים שמעיקר הדין מועילה הוספת מעט יין לתקן את הפגום, כמבאר בשו"ע לעיל (סי' קפב ס"ז), מותר לעשות כן גם בשבת, משום שדומה הדבר לתיקון של שטיפה והדחה ולא לביטול ברוב].

(35) כגון עצים שנשרו ביום טוב לתוך התנור שאסורים משום מוקצה, שמבואר בשו"ע (שם) שמותר להרבות עליהם עצי היתר כדי לבטלם [ואף שהוא דבר שיש לו מתירים, ביאר המשנ"ב שם (סי' ח) שלא החמירו בזה חכמים, כיון שעיקר ההנאה מהעצים באה לאחר הסקתם, ואז העצים כבר אינם בעין].

(36) ולעיל (סי' שו ס"ק לה) כתב, שמותר למדוד חור שבכותל המפסיק בין החדר שהמת נמצא בו לבין החדר הסמוך לו [וכו' יש כהנים, ואף על פי שיכולים הם לצאת משם], האם יש בו פותח טפח להביא את הטומאה, כיון שמדידה לא נאסרה אלא משום 'עובדין דחול', ובמקום מצוה לא גזרו. והוא הדין שמותר למדוד כדי לשער אם יש שיעור שישים בהיתר לבטל איסור, שכן שהוא לצורך הוראת דין, לא נחשב כ'עובדין דחול', ולא הזכיר שם כלל שנראה כמתקן כשעושה מעשה בידים. [וראה בפמ"ג שם (א"א ס"ק טז) שכתב, שכל צורך הוראה לא הוה עובדין דחול].

(37) אבל סתם הדחה מותרת, וכעין זה כתב לעיל (סי' שכא ס"ק כא) לענין ההיתר להדיח בשר כדי לאוכלו חי לאחר מכן, שאין

קנה באר הגולה

והגמ"י פכ"ג מה"ש: **ח** יבוס (לו) ששנה בו אינו יהודי, מותר (יב) להדיחו לדרך הכלל: **ט** * מותר לשפך הגלים (יג) (לח) בכל דבר, (לט) חוץ מכלי-כסף בגרנקן, שהוא שמרי יין בשתיבשו ונתקשו, (מ) מפני שהוא ממחק לכלי-כסף שהוא רף: **י** * אין חופפין פלים (יד) במלח, לפי שהמלח נמחה בשחופף בחזקה: (מא) באר היטב

טבילה, מ"א בשם המשב"ץ: (יב) להדיחו. דהא גוף הקלי התר הוא והיין אוסרו, וכשמיסרו אינו מתקנו אלא כמסיר מקונו גוף של רעי. ומשמע בשבת דף מז בתוס' ואפילו יש בכוס פרוג'יפת ששנה בו האינדיה מותר לטלטל ולא הוי בסיס לדרבאסור דבטלי לגבי כוס, עין סימן שח סכ"ז. אסור לבטל אסור בשבת או ביו"ט דאין לה תקון גדול מזה כמ"ש ביר"ד סימן צט ס"ו, והיא דמקלי קלי אסורא שרי כמ"ש סימן תקו ס"ב, אבל מותר לשער ששים אפילו נתערב בע"ש ולא נודע לו עד בשבת, ת"ה סימן נד. וג"ל דישב בביבש

משנה ברורה

(ג) דאי לאו הכי אסור, מפני שמפסיד הבכרה בידים: **ח** (לו) ששנה בו וכו'. יין, אף שבלא הדיחה אסור להשתמש בו, אפילו הכי לא מקרי מתקן על-ידי זה, (לז) דהא גוף הקלי התר הוא והיין אוסרו, וכשמיסרו אינו מתקנו, אלא כמסיר מקונו דבר המאוס. ואם ידע שלא ישתמש בו היום, אסור להדיחו וכנ"ל בסעיף ו במשנה ברורה, ואפילו הכי מותר לטלטל הכוס אף בלא הדיחה, ואפילו יש בכוס פרוג'יפת ששנה בו האינדיה בדין, (לח) אפילו הכי מותר לטלטל להכוס, ולא הוי בסיס לדרבאסור, דהפרורים בטלים לגבי הכוס⁽³⁸⁾. כתב בתרומת הדשן, דאין לבטל אסור בשבת, דאין לה תקון גדול מזה. ואף דביוה"ד דעה סימן צט סעיף ו בהג"ה סבירא לה דאף בחל אין לבטל שום אסור להוסיף עליו עד ששים אפילו אם הוא אסור דרבנן, (ל) מכל מקום נפקא מנה לענין יבש בביבש שנתערב חר בתרי, דבבחי' כול להוסיף עליו עד ששים כדי לבטל אחר-כך, כדאימא ביוה"ד דעה סימן קט, ובשבת יום-טוב אסור משום דמקרי מתקן⁽³⁹⁾, (לז) והיא דמקלי קלי אסורא שרי, כמו שכתוב בסימן תקו סעיף כ"ה⁽⁴⁰⁾. (מ) ומותר לשער ששים, אפילו נתערב בערב-שבת ולא נודע לו עד שבת; ודוקא לשער בדעת ובמראה עיניו, הא למד לא, אף-על-גב דמדידה דמצוה שרי, הכא נראה במתקן בעושה מעשה בידים⁽⁴¹⁾ [פמ"ג]. כתב המגן-אברהם, דישב בביבש שנתערב חר בתרי, מותר להשליך אחד מהן להמיר האחרים, דכיון דאינו אלא חמרא בעלמא, דמדינא כל שאין נאכל לאדם אחד שרי, על-כן לא הוי זה במתקן. ספ"ק טרפה, אם רוצה להמיר בו לחם וכדומה בצונן דכעי הדיחה, דמשמע שפשוף היטב לא

באר הגולה

ממילא לא גזרו רבנן על טבילה כזו, וממילא מותר לברך גס"ב, מה שאין כן בכל הני דפריך שם הגמרא בבב"ב י"ח, תינח מים גסים וכו', תינח בימות המטה וכו', עין שם, בכל הני ההרד"ב בשבילה גופא דלא נראה כמקור, מה שאין כן בזה. שוב התבוננתי בענין השם, דידן זה דמגן-אברהם פלוג באשלי וברכי, והוספות סבירא להו כסברת המגן-אברהם והרמב"ם סבירא לה כסברתנו, והוא, דהתוספות פתבו ביבמות מ"ו צמוד ב דבור המתחיל תקוני נבדא וכו'; ואף-על-גב דלענין טמאה שרי לטבול משום דאדם נראה כמקור, שאני הכא דכעי שני תלמידי תנאים לעמוד אצלו שם בשעת טבילה להודיעו הפירות וכו', הרי דסבירא להו כסברת המגן-אברהם דהיא דמנכר מאיזה טעם שהוא לא אמרנו דנראה כמקור; ובטור-יורה דעה סימן רסו הביא שם הבית-יוסף לשון הרמב"ם שכתב: הואיל ונתערב צורח בית-דין אין מטבילין אותו בשבת, וכתב שם הבית-יוסף, דלהכי לא קאמר הרמב"ם משום דנראה כחוקי נבדא כדאימא בגמרא, משום דסבירא לה דלמאי דמיסר בבב"ב דאדם נראה כמקור שוב אנדא האי טעמא, ואף-על-גב דדריקין שני תלמידי תנאים לעמוד אצלו וכו', מכל מקום מדי מחז במקור לא נפיק, וכל-כדון כסברתנו הנ"ל, ונתמחר העמים שם בשלחנו השחור לשון הרמב"ם, הרי דסבירא לה כנחה, ובהכי מתרץ קשינו הנ"ל על מה שלא חלק הבית-יוסף בנדה לענין ברכה. ואולם לדינא למעשה צריך עיון, משום דבתש"ב"ץ כתוב במגן-אברהם, וגם התוספות סבירא להו כנחה: * מותר לשפך הגלים בכל דבר. עין במשנה ברורה דמותר בנדר וחול. וכל-שכן דמותר לשפך בפרס, עין בתוספתא פרק ד דביצה, והובאה בבית-יוסף, דמותר קיל מנדר וחול, וכיון דאנן קנימא לו דחופפין פלים אפילו בנדר וחול, כל-שכן דמקורן שרי, ואף בתנאי שהיה המקור מגבל מערב-שבת או שנת אומם בידים רטבות, ודלקמן בסימן שבו סעיף י' ובמגן-אברהם שם: * אין חופפין פלים במלח. עין בבאור הגר"א לקמן בסימן שבו סעיף י' דבור המתחיל 'ואסור' שפסקה על דין זה:

הדיחה בעלמא, אין לעשות זה בשבת, דהוי כמתקן⁽⁴²⁾ [פמ"ג, ע"ש עוד]: **ט** (לח) בכל דבר. ואפילו בנדר וחול, (לז) כשיחיד להם מקום מבעוד יום שאינו מקצצה⁽⁴³⁾ ונראה דדוקא כשהיה החול מגבל במים מערב-שבת או שלוקח עתה החול בלי תערוכות מים, או להפך כשנותן הרבה מים שלא יתדבק כלל החול אחד לחברו, דאי לאו הכי יש בזה משום חשש לישא לכמה פוסקים⁽⁴⁴⁾, כמבאר לעיל בסימן שכא במשנה ברורה. ועין לקמן בסוף סימן שבו דיוכל לקח החול בידים רטבות, ואף-על-פי שאפסד דגריז והוי ממחק, מכל מקום הוי דבר שאין מתקנו ושרי, אבל גרנקן הוי פסיק רישה. ומתיר"ל היה אוסר לשטוף את הנזכרית בשבילת-שוועל להצחירו, וצריך טעם למה, (מ) ואפשר דסבירא לה דדוקא להדיח הפלים שיהיו נקיים שרי אבל לא להצחירו⁽⁴⁵⁾, (מא) דחק: (לט) חוץ מכלי-כסף וכו'. ושא"ר פלים (מז) אפילו בגרנקן נמי שרי⁽⁴⁶⁾; (מ) מפני שהוא ממחק⁽⁴⁷⁾. ועל-כן אסור להשחית הספין בשבת אף שלא ברחים רק בעץ וכדומה⁽⁴⁸⁾, דדומה לממחק⁽⁴⁹⁾ [פמ"ג]: **י** (מא) שהמלח נמחה. והוא דומה (מג) לרסוק השלג והברד⁽⁵⁰⁾ המבאר בסימן שכ סעיף ט, עין שם השעם במשנה ברורה, ועל-כן כתבו הפוסקים (מז) דדוקא לחף בהמלח אסור, אבל מותר (מה) לתן המלח להמים שמדיח בהם פלים ואף-על-גב דנמחה ממילא⁽⁵¹⁾, כמו שם דמותר לתן השלג לתוך המים אף-על-פי שנמחה ממילא, ואינו חושש:

שער הציון

(ג) ולא עדיף ממה דקניא לן דערם אסור לתרם מפני שאסור לברך: (לז) הרא"ש: (לח) מגן-אברהם: (לז) תוספת-שבת. ולא צריכי כמו שצין המגן-אברהם לעיל בסעיף ו דהינו לדעת המחבר שם, משום קשיא הדגול מרבכה, עין שם, וצריך לענין בתרומת-הדשן גופא אף יציר דינו לפי קשיא הדגול מרבכה, ואין כדי כעת: (לז) מגן-אברהם: (מ) תרומת-הדשן: (מא) בית-יוסף ושא"ר פוסקים: (מ) מגן-אברהם. ולפי זה להצחיר הספנים בשבת גס"ב אסור, פרי-מגדים: (מא) עין חמור-משה שכתב דלא נהיך, דבגנר וחול בנדיא מצוה ואפילו הכי מותר; והוא תרץ דמקרי"ל ארי שלא לצורך היום ואפילו בהדיחה בעלמא גס"ב אסור: (מג) בית-יוסף: (מז) מגן-אברהם ושא"ר: (מה) רק שיהיה שלא יהיה אסור מתחת מים-מלח הנוזר בסימן שכא⁽⁵²⁾, וכן כתב הש"י בסימן שכ סעיף-קטן ט:

הלכות שבת סימן שכד

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יא]

שְׁהֵאִינוּ יְהוּדִי יָתֵן הַמִּים בְּשֶׁבֶת וַיִּגְבֹּל עַל־יְדֵי שְׁנֵי הַנָּזִל⁽⁴⁾.

(4) ואם אין לו נכרי צריך להאכיל את בהמותיו, כתב החזו"א (א"ח סי' נח ס"ק ו) שיש להקל לתת מים למורסן או לקמח אפילו שהיא בלילה עבה שאיסור לישתה הוא מדאורייתא (כשאי אפשר בלילה רכה), ויערב בשתי וערב וינער מכלי אל כלי, שמפני הפסד וצער בעלי חיים יש לסמוך על המתירים נתינת מים במורסן בשבת שזו דעת רוב הפוסקים, וכן סתם המחבר וכתב את דעת המחמירים בשם י"א, אבל אם אפשר לעשות על ידי נכרי או לעשותה בלילה רכה, נהגים להחמיר כדעת המחמירים.

וכשעושה בלילה רכה, כתב השו"ע לעיל (סי' שכא ס"ז) שישנה בכך שיקדים לתת את האוכל לפני המים, וכתב החזו"א (שם) שבזמנינו שאין מנהג קבוע בצורת נתינת המים במורסן, יש לשעול בערבוב המורסן ויתעיל גם אם לא שינה בעת הנתינה, כיון שבבליה רכה אין איסור לש מהתורה.

[בי"ה ד"ה אין גובלין]

דקדקו דאינו פד גבול ספק משען בו מים חז"ב⁽⁵⁾ וכו', וקדעת אלו קראשונים יש בהו חייב חטאת קשנותו בו מים בשבת⁽⁶⁾.

(5) דעת החזו"א (א"ח סי' נו ס"ק ג) שנראה יותר שהראשונים פסקו שבנתינת מים אין איסור אף בדבר שאינו בר גיבול, אלא שלדעתם כשיגבול אחר כך יש בו איסור מהתורה.

(6) אכן החזו"א כתב (שם סי' נח ס"ק ו), שאפשר להקל בבלילה רכה ליתן בה מים. וגם בעבה, כתב שכשאי אפשר בלא זה, צ"ע אם צריך להחמיר.

סימן שכד

דיני הכנת מאכל לבהמה בשבת

[משנ"ב ס"ק א]

מפני שהוא כמקד⁽¹⁾.

(1) ומכך שאין האיסור אלא משום שהוא כמקד, אבל ליטול את התבן בכברה כדי לתת אותו באבוס, מותר, דייק התהלה לדוד (ס"ק א) שאף לצורך בהמה מותר לטלטל כלי שמלאכתו לאיסור.

[משנ"ב ס"ק ב]

דזה הוא מקדך ממש וחיב⁽²⁾.

(2) והמניח תבן במקום גבה כדי שירד המון מאליו (שכתב השו"ע כאן שאסור), כתב המחצה"ש (ס"ק א) בשם הלבוש, שאיסורו הוא משום עובדא דחול.

[משנ"ב ס"ק ד]

תהו שפסס: אלא שמשער וכו'. וצ"ע באל"ה רב⁽³⁾.

(3) שהביא את דברי הגמרא (ביצה כט, א) שאסרה למדוד שעורים לצורך בהמות, אבל התירה לקדור קב או קביים וליתן לבהמה, ופירש הרי"ף (ביצה טז, א בדפי הרי"ף) שיקדור' היינו שמשער באומד הדעת, וכן כתב השו"ע, אכן הלבוש הביא גם את שיטת רש"י (שם ד"ה אבל קדור), שיקדור' היינו שתוחב את כלי המידה לתוך הכרי באופן שמתמלא מאליו שלא בדרך מידה, וביאר הא"ר (ס"ק ג) שהלבוש פסק כשניהם להקל, כיון שצורות מידה אלו אינן אסורות אלא מדרבנן.

המשך מעמוד קודם

המשנ"ב שם (ס"ק לד) שיש מתירים אפילו לרסקו בידים לתוך הכוס, כיון שמתערב בתוך הכוס ואינו בעין כלל, ובשעה"צ לעיל (סי' שיח ס"ק קמו) כתב, שטוב להחמיר לכתחילה.

ולשפוך מים רותחים על כלים המלוכלכים בשומן לצורך הדחתם, כתב לעיל (סי' רנג ס"ק ק) שאסור, משום שממחה את השומן ואסור משום נולד, אלא יניח את הכלים בתוך המים ולא יערה עליהם מים, ומותר הדבר משום שאינו עושה מעשה.

[שעה"צ ס"ק מה]

רק שיתור שלא יהיה אסור ממש מלח הנזכר בסימן שכא⁽⁴⁷⁾.

(47) לענין עשיית מי מלח, כתב השו"ע שם (ס"ב) שאסור לתת לתוך המים שני שלישי מלח, ואפילו כמות מועטת של מי מלח אסור לעשות באופן זה.

וכן להשליך מלח במים כדי ליטול מהם את ידיו לאחר שנימוח, כתב במשנ"ב לעיל (סי' שכ ס"ק לח) שמותר, אך אסור לעשות מי מלח עוים, דהיינו שני שלישי מלח ושליש אחד מים.

ס"ב) ובמשנ"ב שם (ס"ק יא).

(44) ומה שכתב שהאיסור משום שדומה לממחק', היינו רק במשחות של עץ, משום שאין דרך השחזה בכך, אבל לענין משחות של אבן, כתב לקמן (סי' תקט ס"ק י) שאיסור השחזות סבין הוא משום תיקון כלי (שש"כ פי"ב הע' ע).

והסרת חלודה מסבין, כתב התהלה לדוד (ס"ק יז) שצ"ע אם יש בזה משום ממחק או משום טוחן.

[משנ"ב ס"ק מא]

והוא דומה לרסקו השלג והפך⁽⁴⁵⁾ וכו', מותר לתן המלח להמים שפדיח בהם פלים ואף-על-גב דנקמה מפילא⁽⁴⁶⁾.

(45) וכן רחיצת הידים במלח, כתב הרמ"א לקמן (סי' שכו ס"י) שאסורה (וכל שכן בסבין או בשאר חלב), משום שהוא נימוח על ידיו, ואסור משום נולד.

(46) וכן לענין ריסוק שלג או ברד, כתב השו"ע לעיל (סי' שכ ס"ט) שאם נותנו בתוך כוס יין או מים הוא נימוח מאליו, מותר, וכתב

